

Keď sedenie potrebuje redizajn

Dizajnér Michal Riabič posúva tradíciu svetoznámej thonetky do 21. storočia

Patrik Garaj / garaj@trend.sk

150 rokov

oslávila vlni
fabrika TON v Bystřici
pod Hostýnem

Michal Riabič (35)

je absolvent odboru grafický dizajn na VŠVU v Bratislave. Pracoval ako dizajnér pre spoločnosť Bene AG a navrhoval interiérové riešenia pre Všeobecnú úverovú banku. Spolu s kolektívom Uniform Architects je držiteľom ceny CEZAAR 2011 v kategórii exteriér. Jeho kreslo Wave pre firmu TON získalo ocenenie Nábytek roku 2011 v ČR.

Legenda hovorí, že slávny výrobca nábytku Michael Thonet nechal zhodiť jednu zo svojich stoličiek z Eiffelovej veže, aby dokázal jej životnosť. Aj to možno prispelo k tomu, že tradícia nábytku pod hlavičkou Thonet prežila od devätnásteho storočia dodnes. Súčasťou firemnej histórie je spoločnosť TON, ktorá v moravskej Bystřici pod Hostýnem produkuje nábytok vo fabrike založenej M. Thonetom v roku 1861. Napriek tomu, že si firma stále udržiava unikátnu ručnú výrobu, legendárna ohýbaná thonetka jej na silnú pozíciu na

trhu nestačí. Muselo nastúpiť inovatívne dizajnové myslenie, tvorba nových produktov a práca na jasnej firemnej identite. Vo všetkých týchto úlohách má prsty dizajnér Michal Riabič, ktorý sa nedávno stal art directorom spoločnosti. Predchádzalo tomu vytvorenie niekoľkých ocenených a úspešných kusov nábytku pod značkou TON, ale aj tvorba katalógov, publikácií, navrhovanie showroomov a výstavných priestorov firmy na európskych veľtrhoch. Zadanie pre dizajnéra tu teda nie je len vkusný nábytok, ale aj komplexná vizáž firmy.

Pozícia firmy TON na trhu sa výrazne oživila po tom, ako začala spolupracovať s dizajnérom. Ako k tomu došlo?

Zhruba pred šiestimi rokmi prišiel do firmy dizajnér Tom Kelley, ktorý svojou povahou a entuziazmom dokázal presadiť potrebu dizajnéra vo firme. Podarilo sa mu dostať dovnútra spoločnosti a presvedčiť ľudí. T. Kelley niektoré výrobky firmy redizajnoval, iné znovu oživil a navrhol aj niekoľko úplne nových stoličiek. Presadzoval síce aj veci, ktoré neboli celkom v súlade so značkou, ale vytvoril tak aspoň priestor pre experimenty.

Ako firma nadväzuje kontakty s novými dizajnéromi?

Sú dve možnosti. Samotní dizajnéri dnes operujú veľmi proaktívne. Keď vidia, že nejaká firma funguje a hovorí o dizajne, tak sa do nej snažia dostať. Aj po tohtoročnom veľtrhu Salone del mobile v Miláne, na ktorom sa firma TON zúčastnila, prišlo množstvo e-mailov, v ktorých dizajnéri posielali svoje návrhy na výrobky. Druhá možnosť je aktivita samotnej firmy, ktorá súťažami oslovuje vybraných ľudí. Zadanía dostávajú dizajnéri, ktorí už pre TON niečo urobili, ale aj takí, ktorí len odovzdali svoju vizitku a pôsobili sľubne. Takto som s firmou prvý kontakt nadviazal aj ja.

Pre TON ste navrhli už niekoľko kusov nábytku. Ako funguje vzťah medzi dizajnérom a výrobou?

Pri mojom ohýbanom kresle Wave išlo o reakciu na vyzvanú súťaž. Skicu a návrhy s vizualizáciou som poslal do firmy, na čo prišla pozitívna odpoveď a pozvanie do fabriky. Prax je taká, že už na prvom stretnutí majú ľudia z vývoja návrh v určitej forme pripravený. Pri kresle vyšlo najavo, že moje modely boli o dvadsať percent väčšie, než bolo možné realizovať. Navyše, keďže išlo o ohýbaný kus nábytku, príprava bola zložitejšia, lebo sa museli zhotoviť formy. Pri tvorbe stoličky Malmö to išlo oveľa rýchlejšie. Poslal som návrhy a keď

„V súčasnosti je nevyhnutné posunúť sa ďalej k iným produktom, ktoré budú korešpondovať so značkou,“ vraví art director spoločnosti TON Michal Riabič.

som prišiel do fabriky, stolička tam už na moje prekvapenie stála takmer hotová a mohli sme ladiť detaily a finálny tvar.

Fabrika v Bystřici pod Hostýnem má vyše 150-ročnú tradíciu výroby. Akým spôsobom k nej ako dizajnér pristupujete?

Vidno to tiež na kresle Wave. Keďže ide o ohýbané drevo, vyrába sa tradičnou technológiou, ale tvaroslovím je úplne inde ako modely z devätnásteho storočia. Technológia je stále rovnaká, ale produkt je súčasný. Súvisí to aj s tým, že úlohou dizajnéra je vytvárať produkty primerané danej dobe. Kreslo je redizajnom klasického produktu, ktorý vyzeral podstatne inak. Pôvodné kreslo je úzke, čiže keď si doň človek sadne, nemôže sa v ňom „uvelebiť“. A práve to nezodpovedá súčasnosti. Relax zaberá vo svete dnešného človeka úplne iné miesto ako kedysi. Dnes sa chcú ľudia v kresle uvoľniť a oddychovať. Preto vznikla forma, ktorá je širšia, rozmernejšia a pohodlnejšia.

Stavať na dlhodobej tradícii ohýbaného nábytku sa môže na prvý pohľad zdať ako výrazná konkurenčná výhoda. Do akej miery to platí?

Klasické ohýbané stoličky sa naozaj dobre predávajú aj vďaka tomu, že stále ide o manuálnu výrobu, o ktorej sa dá poeticky rozprávať. Proces je skutočne stále rovnaký - pracovník holými rukami vytiahne z parného kúpeľa kus dreva a potom ho ohýba. Výroba je úplne unikátna a udržuje sa ňou klasika, ktorú navrhoval ešte sám Michael Thonet a jeho synovia. Na druhej strane prináša tradícia aj problémy.

Aké?

Firma TON má zložitú situáciu v tom, že síce naozaj vyrába v 150-ročnej fabrike, ktorú založil slávny výrobca nábytku, no zároveň sa nemôže prezentovať jeho menom. Pôvodná firma Thonet dnes operuje v Nemecku a hlási sa k rodinnej tradícii. Majú patentované veci a veľmi striktné sa to kontroluje. Na klasickú thonetku síce patent nie je, no tento tvar je už úplne sprofanovaný a vyrába ju množstvo firiem, medzi ktorými sú výrazné cenové rozdiely. Navyše vždy hrozí, že výrobca navonok môže pôsobiť tak, že len kopíruje originály od Thonetu.

Firma TON má zložitú situáciu v tom, že sa nemôže prezentovať menom zakladateľa

Čiže dnešná firma TON tak trochu dopláca na historické udalosti.

Čo sa týka budovania značky, áno. Dejiny, politika i triviálne náhody natoľko zamiešali históriu fabriky, že vymotať sa z toho je dosť komplikované. Závod v Bystřici patril najprv rodine Thonetovcov, prežil prvú aj druhú svetovú vojnu, znárodnenie, socializmus, prepád kvality aj reputácie, ponovembrovú privatizáciu a na konci je dnešný TON. Aby to nestačilo, tak okrem nemeckého Thonetu existuje aj značka Thonet Vienna a vo východnej Európe je niekoľko fabriek, ktoré vyrábajú ohýbaný nábytok podľa Thonetových vzorov. V Poľsku je dokonca štátom nepriamo dotovaný podnik, ktorý

má oveľa nižšie ceny ako všetci ostatní. Je ťažké nájsť v tom všetkom vlastnú výrazovú identitu.

To znie ako zadanie pre art directora. Ako na to?

Odkaz tradície vo firme je síce jednoznačný, no zároveň je nevyhnutné posunúť sa ďalej k iným produktom, ktoré budú korešpondovať so značkou. Môže sa to začať pri detailoch. Ukázalo sa napríklad, že kovové nožičky nezapadajú do identity firmy. Jedna z tém preto je sústrediť sa na drevený nábytok a docieľiť, aby si firmu ľudia spájali s drevom. Drevo reprezentuje prírodu a s tým súvisí aj fakt, že celá výroba je úplne ekologická, hoci zatiaľ sa to navonok nekomunikovalo. Pritom mnoho nábytkových firiem pracuje s formaldehydovými lepidlami a napriek tomu si na výrobky lepia ekologické značky.

Pohľad do portfólia ukazuje, že súčasťou vytvárania identity je už dnes tvorba nábytku, ktorá úplne opúšťa tradíciu.

Áno. To, že fabrika má ohybáreň a že jej ľudia vedú ohýbať nábytok, je výhodou a dá sa to pri niektorých produktoch aplikovať. No nie je to jediný smer, ktorým sa vývoj uberá. Vyrábajú sa aj produkty z rezaného materiálu a montujú sa stoličky bez ohýbania. S rozptylom portfólia súvisia aj používané technológie. Výroba ohýbaného nábytku je stále tá istá, no okrem toho je vo fabrike moderná výrobná linka. Sú tam najnovšie technológie, 3D frézy a všetko, čo je na produkciu nových zadaní potrebné.

© TREND

Objavte novú teóriu relativity času.

Skráťte čas potrebný na relatívne nepodstatné veci.

efektivnafirma.sk

SOITRON*
INSPIRUJEME K NÁROČNOSTI

T-0566